

გიორგი ჭინჟარაული
ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი, პროფესორი
ელ-ფოსტა: chinharauli66@gmail.ru
ტელ. 593516344

მაია კაპანაძე
ეკონომიკის აკადემიური დოქტორი,
ასოცირებული პროფესორი
ელ-ფოსტა: kapinio@yahoo.com
ტელ. 577594955

კარტელური შეთანხმებები

ანოტაცია

ნაშრომში შესწავლილია კარტელური შეთანხმებების არსი, ფორმები და სახეები. კონკრეტულად განხილულია ჰორიზონტალური და ვერტიკალური კარტელური შეთანხმებები. მოცემულია კარტელური შეთანხმების ეფექტიანობაზე მოქმედი ფაქტორები. კარტელური შეთანხმებების ეფექტიანობა და კონკურენციის შემზღუდველი ქმედებები რეგულაციას მოითხოვს. კარტელური საქმიანობა იკრძალება თუ მას არ მოაქვს დადებითი შედეგი. კერძოდ, ეკონომიკის ეფექტიანობის და საზოგადოების კეთილდღეობის ამაღლება. ამდენად იგი რეგულირდება კონკურენციული და სხვა სამართლის ნორმებით. რომლებიც კრძალავენ ძალაუფლების ბოროტად გამოყენებით ფასების დაწევას (დემპინგი) და აწევას. კონკურენციის შემზღუდველი ეკონომიკური სუბიექტების გაერთიანებას (შერწყმას) და ა.შ.

გაანალიზებულია კარტელურ საქმიანობის განხორციელებასთან დაკავშირებული სხვა ქვეყნების კანონმდებლობა. წარმოდგენილია ამ კანონმდებლობით კონკურენციის შემზღუდველი ფაქტორების აკრძალვის სახეები და კონკურენციის დაცვის ხელშემწყობი ნორმები. მოცემულია საქართველოში კარტელური შეთანხმებების გამოვლენის მაგალითები. ნაჩვენებია საქართველოში და სხვადასხვა ქვეყნებში კარტელური შეთანხმების კანონმდებლობის დარღვევისათვის თუ რა ჯარიმები და სხვადასხვა ღონისძიებები გამოიყენება.

საკვანძო სიტყვები: კარტელი, კარტელური შეთანხმება, ჰორიზონტალური შეთანხმება, ვერტიკალური შეთანხმება, კონკურენციის პოლიტიკა, დემპინგი.

Cartel Agreements

Giorgi Chincharauli,

Ac. Doctor of Economics, Professor
chincharauli66@gmail.ru 593516344

Maia Kapanadze,

Ac. Doctor of Economics, Associate
Professor
kapinio@yahoo.com 577594955

rezume

In essence, the essence, forms and types of cartel agreements have been studied. In concrete, horizontal and vertical cartel agreements are discussed.

The factors that affect the effectiveness of the Cartel Agreement are given. Effectiveness of the Cortical Agreements and Competition Limits Require Regulation.

Cartel activity is prohibited if it does not bring positive results. Namely the efficiency of the economy and the welfare of society. Thus, it is governed by competitive and other norms.

Which are forbidden to use the power of abuse to reduce prices (dumping) and rising. Unification of Competition Economic Subjects (mergers), etc.

The legislation of other countries related to the implementation of cartel activity is analyzed. The types of prohibition of restrictive competition for competition and the provision of supporting competition are provided by this legislation.

Examples of cartel agreements in Georgia are presented. Displaying a violation of the Cartel Agreement legislation in Georgia and in different countries, what fines and various measures are used.

Key words: Cartel, cartoon delivery, Horizontal Agreement, Vertical Agreement, , competition policy, dumping.

საყოველთაოდ ცნობილია, რომ კარტელური შეთანხმება ეს არის წერილობითი თუ ზეპირი თანხმობა ორ ან მეტ ფირმას შორის, კონკურენციის შეძლებისა და დამატებითი მოგების მიღებისათვის. ამ შეთანხმების შედეგად ფორმები საწარმოო და კომერციულ დამოკიდებულებას ინარჩუნებს.

კარტელური შეთანხმება მონოპოლიის ერთ-ერთი ფორმაა და ჯანსაღი კონკურენციის შეზღუდვის მძლავრი ფაქტორია, რომელიც ზიანს აყენებს არა მხოლოდ მომხმარებელთა უფლებებს, არამედ ზოგადად ბიზნესს, ქვეყნის საინვესტიციო გარემოსა და ეკონომიკას. ასეთი უარყოფითი შედეგების თავიდან ასაცილებლად საჭიროა დამუშავდეს და რაციონალურად იქნეს გამოყენებული კონკურენციის პოლიტიკა, რომელიც ვიწრო გაგებით კანონმდებლობაა, ფართო გაგებით კონკურენციის პირობებზე სახელმწიფოს მიერ შემუშავებული ყველა ზემოქმედების სახე, რაც საქართველოს სინამდვილეში მოისუსტებს.

ტერმინი “კარტელი” ფრანგულში იწოდება როგორც Cartel,, იტალიურში Cartello და გერმანულში კი Kartell. ის ნიშნავს დუელს, დუელში გამოწვევის პირობებს და შემდეგ მეომარ მხარეებს შორის დუელის დროებით შეჩერებას. ამდენად, იგი ნიშნავს საომარი მოქმედების შეჩერებას, მებრძოლებს შორის დაზავებას ამერიკული ე.წ. ტრასტების მსგავსად. კარტელი თანამედროვე ენაზე უნდა გავიგოთ როგორც ზავის დადება, როდესაც ბუნებრივი მტრები

ალიანსში ერთიანდებიან. ე.წ. ზავის პირობები ითვალისწინებს მტრობის შეწყვეტას და არაბუნებრივ თანამშრომლობას, რაც საზოგადოებას აყენებს ზიანს.¹

მსოფლიო პრაქტიკაში ცნობილია კარტელური შეთანხმების მრავალი სახე, კერძოდ: ფულადი, საქმიანი, კონდიციური, შემსყიდველი, კალკულაციური, კონტინენტური, კრიზისული, პატენტური, სამეწარმეო, რეგიონალური, ფასობრივი, სრული, არასრული, ნაციონალური, საერთაშორისო და ა.შ.

ყველა ეს კონკრეტული შეთანხმების სახეები ასახვას პოულობს კარტელური შეთანხმების ძირითად ფორმებში, როგორიცაა: ჰორიზონტალური და ვერტიკალური შეთანხმებები. ევროკავშირის ფუნქციონირების შესახებ შეთანხმების 101-ე მუხლი, ისევე როგორც “კონკურენციის შესახებ” საქართველოს კანონის მე-7 მუხლი ეხება, როგორც ჰორიზონტალურ, ასევე ვერტიკალურ შეთანხმებას. ჰორიზონტალური შეთანხმება იდება იმ ეკონომიკურ აგენტებს შორის, რომლებიც ოპერირებენ პროდუქციის წარმოებისა და დისტრიბუციის ერთი და იგივე დონეზე. ასეთი შეთანხმება იწვევს კონკურენციის შემცირებას მაშინ, როდესაც ის ეხება ფასის ფიქსაციას, ბაზრის გაყოფას, წარმოების შეზღუდვას ან ბაზარზე საქმიანობის სხვა ტიპის შეზღუდვას. კონკურენციის შემცირება ასევე შეიძლება მოხდეს ეკონომიკურ აგენტებს შორის შედარებით რბილი თანამშრომლობის ფორმითაც, რომელიც ზრდის გამჭვირვალობას ბაზარზე და ამცირებს კონკურენტების ქცევასთან დაკავშირებულ გაურკვევლობას. მაგალითად, ინფორმაციის გაცვლა. აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ ეკონომიკური აგენტების ჰორიზონტალურმა და ვერტიკალურმა თანამშრომლობამ შეიძლება გამოიწვიოს მნიშვნელოვანი ეფექტურობა და ეკონომიკური სარგებელი, დაეხმაროს ფირმებს თავი გაართვან ბაზარზე არსებულ ცვლილებებს. მაგალითად, კვლევასა და განვითარებაზე, ისევე როგორც ერთობლივ წარმოებაზე შეთანხმება. კონკურენტებს შორის კონკურენცია შეიძლება მოხდეს ფასზე, ხარისხზე, ინოვაციაზე და სხვა პირობაზე. კომპანიას შეუძლია გადმოიბიროს კონკურენტის მომხმარებელი, თუ იგი შესთავაზებს მათ დაბალ ფასს, უკეთესი ხარისხის საქონელსა და მომსახურებას, ინოვაციურ პროდუქციას, რომელიც უფრო აკმაყოფილებს მომხმარებლის მოთხოვნებს.

როგორც ეზრეჩი აღნიშნავს, ტერმინი “კარტელი” ჩვეულებრივ ასოცირებულია ისეთ გარიგებასთან, როგორიცაა ფასის ფიქსაცია, ბაზრის გაყოფა, წარმოების შეზღუდვა, კოლუზიური ტენდერი.²

ჰორიზონტალურ შეთანხმებაში მონაწილეობს ერთნაირი სპეციალიზაციის ორი ან მეტი ფირმა, რომლებიც მუშაობენ ერთ სექტორში და აწარმოებენ კონკურენციულ პროდუქტებსა და მომსახურებას. ჰორიზონტალური შეთანხმების სახეებია: ფასების ფიქსაცია; ფასების პოლიტიკის კონტროლი; ბაზრის და მომხმარებლის განაწილება; ქვოტების გამოყოფა; წარმოებისა და ინოვაციების შეზღუდვა; მანიპულაციური ტენდერი; ინფორმაციის გაცვლა; შებოჭვა–კომპლექტაცია; ჯგუფური ბოიკოტი ყიდვა–გაყიდვაზე და ა.შ.

¹ Harding C., Joshua J., *Regulating Cartels in Europe*, 2nd Ed., Oxford University Press, 2010, 12- 13

² Ezrachi A., *EU Competition Law: An Analytical Guide to the Leading Cases*, 3th Ed., Oxford Hart Publishing, 2012, 119.

³ Jones A., Sufrin B., *EU Competition Law Text, Cases, and Materials*, 4th Ed., Oxford University Press, 2011, 629.

ვერტიკალური შეთანხმება არის შეთანხმება იმ ეკონომიკურ აგენტებს შორის, რომლებიც წარმოებისა და მიწოდების ჯაჭვის სხვადასხვა საფეხურზე საქმიანობენ.³ ვერტიკალური შეთანხმების მხარეები, როგორც წესი, ერთმანეთის უშუალო კონკურენტები არ არიან, რადგან ისინი ძირითადად აწარმოებენ დამატებით პროდუქტებს ან მომსახურებას და არა კონკურენტ პროდუქტებსა და მომსახურებას.⁴ ვერტიკალური შეთანხმება შეიძლება დაიდოს როგორც შუალედურ, ასევე საბოლოო საქონელზე და მომსახურებაზე. მაგალითად, მწარმოებელი ყიდის სხვა ეკონომიკურ აგენტზე საქონელს, რომელსაც ეს უკანასკნელი იყენებს, როგორც ნედლეულს სხვა საქონლის დასამზადებლად; მეორე შემთხვევაში კი, მწარმოებელი ყიდის საბითუმო ან საცალო მოვაჭრეზე დასრულებულ საქონელს საბოლოო მომხმარებლისთვის მისაყიდად.

აღსანიშნავია ის ფაქტი, რომ მწარმოებელს შეუძლია იყოს აქტიური წარმოებისა და მიწოდების ორივე საფეხურზე ერთდროულად. ზოგადად, ვერტიკალური შეზღუდვა უფრო ნაკლებად საზიანოა, ვიდრე ჰორიზონტალური შეზღუდვა, რადგან მას შეუძლია ეფექტურობის მნიშვნელოვნად ზრდა. კომისიის აზრით, განსაზღვრული სახის ვერტიკალურ შეთანხმებას შეუძლია ეკონომიკური ეფექტურობის გაუმჯობესება წარმოებისა და დისტრიბუციის ჯაჭვში მონაწილე ეკონომიკურ აგენტებს შორის უკეთესი კოორდინაციის ხელშეწყობით. კერძოდ, მათ შეუძლიათ შეამცირონ მხარეების საოპერაციო და სადისტრიბუციო ხარჯი და მოახდინონ გაყიდვისა და ინვესტიციის დონის ოპტიმიზაცია.⁵ მწარმოებელს შეუძლია აირჩიოს თავისი პროდუქტის გაყიდვის რამდენიმე ხერხი: პირველი, დაარსოს თავისი სადისტრიბუციო ქსელი და მისი მეშვეობით გაყიდოს პროდუქცია; მეორე, შეიძინოს საწარმო, რომელიც უკვე საქმიანობს დისტრიბუციის ბიზნესში და მისი მეშვეობით მოახდინოს პროდუქციის რეალიზაცია; მესამე, თავისი პროდუქციის გაყიდვა მიანდოს სხვა საწარმოს. პირველი ორი ხერხის შემთხვევაში, მწარმოებელი ახდენს ვერტიკალურ ინტეგრაციას და წარმოებისა და დისტრიბუციის ერთიან ჯაჭვს მხოლოდ ერთი კომპანია ახორციელებს. მესამე შემთხვევაში კი, პროდუქციის წარმოება ხდება ერთი კომპანიის მიერ, ხოლო საბოლოო მომხმარებლისათვის მის მიწოდებას ახორციელებს მეორე, დამოუკიდებელი კომპანია. ეს უკანასკნელი შეიძლება იყოს საბითუმო ან/და საცალო მოვაჭრე. შესაბამისად, საქონლის საბოლოო მომხმარებელზე მიწოდება შეიძლება მოხდეს დისტრიბუტორის, დილერის და კომერციული აგენტის მეშვეობით.

ვერტიკალური შეთანხმება ხდება სხვადასხვა საქმიანობის სფეროს ფორმებს შორის. ეს არის იმ ეკონომიკურ სუბიექტებს შორის შეთანხმება, რომლებიც პროდუქტების წარმოებისა და რეალიზაციის სხვადასხვა საფეხურზე საქმიანობენ. ამ შეთანხმებაში ისინი კონკურენტები არ არიან. იმიტომ, რომ ისინი აწარმოებენ დამატებით პროდუქტებსა და მომსახურებას. ამდენად საბოლოოდ მომხმარებელს პროდუქტს აწვდის: დისტრიბუტორი, დილერი ან კომერციული აგენტი. ფაქტიურად ეს არის შეთანხმება მწარმოებელსა და რეალიზატორს (საბითუმო, საცალო) შორის პროდუქტების რეალიზაციის ფასში.

ვერტიკალური შეთანხმების ძირითადი სახეებია: ერთი ბრენდის შეთანხმება; ექსკლუზიური დისტრიბუციის შეთანხმება; შერჩევითი დისტრიბუციის სისტემა; სავაჭრო სივრცეში

⁴ Bishop S., Walker M., The Economics of EC Competition Law: Concepts, Application and Measurement, 3rd Ed., Sweet & Maxwell, 2010, 188.

⁵ www.i265 იბ. რეგულაცია #330/210 ვერტიკალურ შეთანხმებებისა და შეთანხმებული პრაქტიკის მიმართ ევროკავშირის ფუნქციონირების შესახებ შეთანხმების 101-ე მუხლის მესამე პუნქტის გამოყენებაზე, [21.03.2015], § 66,

ფართის გამოყენების უფლება; განსაზღვრული კატეგორიის პროდუქტების მართვის შეთანხმება; ფრანჩაიზინგის შეთანხმება და ა.შ.

განხილულ კარტელური შეთანხმების ეფექტიანობაზე მოქმედებს რიგი ფაქტორები, როგორიცაა:

- ანტიმონოპოლიური კანონმდებლობის თავისებურებანი
- მწარმოებელთა და გამყიდველთა რაოდენობა
- ფირმების წარმომადგენელთა შორის ურთიერთობა
- პროდუქტების ერთგვაროვნება
- მოთხოვნის სტაბილურობა და ა.შ.

კარტელური შეთანხმებების ეფექტიანობა და კონკურენციის შემზღუდველი ქმედებები რეგულაციას მოითხოვს. კარტელური საქმიანობა იკრძალება თუ მას არ მოაქვს დადებითი შედეგი. კერძოდ ეკონომიკის ეფექტიანობის და საზოგადოების კეთილდღეობის ამაღლება. ამდენად იგი რეგულირდება კონკურენციული და სხვა სამართლის ნორმებით. რომლებიც კრძალავენ ძალაუფლების ბოროტად გამოყენებით ფასების დაწევას (დემპინგი) და აწევას, კონკურენციის შემზღუდველი ეკონომიკური სუბიექტების გაერთიანებას (შერწყმას) და ა.შ.

საერთოდ კი კონკურენციის მარეგულირებელმა კანონმდებლობამ უნდა დაიცვას მცირე ზომის სუბიექტების ეკონომიკური თავისუფლება; განახორციელოს ბაზრის ინტეგრაციის პროგრესი და ინფლაციის საწინააღმდეგო ღონისძიებათა მხარდაჭერა, დაიცვას ეკონომიკის სუბიექტებს შორის თანასწორობა და სამართლიანობა, ხელი შეუწყოს სახელმწიფოს იმ პრიორიტეტების მოთხოვნებს, რომლებიც გავლენას ახდენენ კონკურენციაზე, საწარმოო საქმიანობის განხორციელებისას მოახდინოს გარემოს დაცვის ზედამხედველობა და ა.შ.

კარტელური შეთანხმებების „სამართალი“ სხვადასხვა ქვეყნებში სხვადასხვაა. მთელ რიგ ქვეყნებში კარტელური შეთანხმებები კანონით აკრძალულია. ასეთი შეთანხმებები სისხლის სამართლის დანაშაულად ითვლება. სხვა სახის შეთანხმებები კი თუ ანტიკონკურენციულია ადმინისტრაციული წესით ისჯება. განსაკუთრებით მკაცრია მიდგომა ე.წ. „კოლუზიური ტენდერების“ მიმართ, რომლებიც სახელმწიფო შესყიდვებს ეხება და ზიანს აყენებს საზოგადოებრივ ინტერესს.

ზოგიერთი ქვეყნის კანონმდებლობით, კარტელური შეთანხმების აკრძალვები შეიძლება მოიხსნას იმ შემთხვევებში თუ ისინი: ბაზრის მცირე ნაწილს იკავებენ; ახალი ბაზრების საქმიანობაში მონაწილეობენ, ქვეყნის ეკონომიკისათვის სარგებლობა მოაქვთ ტექნიკური პროგრესით თუ სხვა გზით და ა.შ.

კარტელური შეთანხმების საკანონმდებლო აკრძალვები სპეციფიურია ჰორიზონტალური და ვერტიკალური შეთანხმებებისას –გამომდინარე მათი არსიდან. მაგალითად ვერტიკალური შეთანხმებისას შეზღუდვა არ ხორციელდება ტერიტორიებსა და კლიენტებზე, რადგანაც ამ შეზღუდვამ შეიძლება შეამციროს კონკურენცია მიმწოდებლებს შორის, ასევე კონკურენცია დისტრიბუტორებს, დილერებსა და მათ კონკურენტებს შორის, ან ისინი შევიდნენ ფარულ გარიგებებში და ა.შ. კარტელური საქმიანობის წინააღმდეგ ეფექტურად ბრძოლისათვის აუცილებელია კონკურენციის ორგანოს მიეცეს უფლება სასამართლოს წინასწარი თანხმობის გარეშე, მოულოდნელად ეკონომიკური აგენტის ადგილზე შემოწმების, თუ მტკიცებულების განადგურების ან დამალვის საფრთხე არსებობს. როგორც წესი, კარტელი წარმოადგენს ფარულ გარიგებას და მასში მონაწილე ეკონომიკური აგენტები ასაიდუმლოებენ მათ შორის

არსებულ შეთანხმების პირობებს და კორესპონდენციას. ბუნებრივია, კონკურენციის სააგენტოს მოთხოვნის საფუძველზე სამართალდამრღვევი ეკონომიკური აგენტები საკუთარი თავის მაკომპრომეტირებელ მტკიცებულებას არ გადასცემენ კონკურენციის ორგანოს. შესაბამისად, საჭიროა კონკურენციის სააგენტოს განსაკუთრებულ შემთხვევაში ეკონომიკური აგენტების წინასწარი შეტყობინების გარეშე ადგილზე, მოულოდნელად შემოწმების უფლება ჰქონდეს. გარდა ამისა, აუცილებელია იმის აღნიშვნა, რომ ევროკავშირის პრეცედენტულ სამართალში ყოფილა შემთხვევები, როდესაც კონკურენციის სამართლის ნორმების დარღვევების მამხილებელი მტკიცებულება ინახება არა ეკონომიკური აგენტების ქონებაში, არამედ ეკონომიკური აგენტის დირექტორის, იურისტის ან სხვა თანამშრომლის კერძო საკუთრების ობიექტში. ამ შემთხვევაში, კონკურენციის სააგენტო მოქმედი “კონკურენციის შესახებ” საქართველოს კანონის საფუძველზე უძლურია მოიპოვოს მაკომპრომეტირებელი მტკიცებულება. აღნიშნულიდან გამომდინარე, გარკვეულ შემთხვევებში, საჭიროა ფიზიკური პირების კერძო საკუთრების ობიექტის შემოწმების უფლებაც ჰქონდეს კონკურენციის სააგენტოს. თუმცა, ამ შემთხვევაში, შეიძლება მოითხოვებოდეს სასამართლოს წინასწარი ნებართვა. ამასთან, უნდა აღინიშნოს, რომ კონკურენციის სამართალდარღვევის კრიმინალიზაციის შემთხვევაში, კონკურენციის სააგენტოს სამართალდარღვევის გამოძიებისას უკვე მეტი უფლებები ექნება, რაც საშუალებას მისცემს სააგენტოს ეფექტურად იმოქმედოს კონკურენციის ნორმების დარღვევის აღმოჩენისა და გამოაშკარავების თვალსაზრისით.

საქართველოში კარტელური შეთანხმების მრავალი მაგალითის მოტანა შეიძლება, რომელიც ჯერ კიდევ სათანადოდ არ რეგულირდება ერთის მხრივ შესაბამისი კანონმდებლობის არ არსებობის გამოც. მაგალითად, საწვავის ბაზარზე, ფასები ერთნაირად იზრდება და მაღალია. 2006–2011 წლებში საწვავის საცალო ბაზარზე მცირე და საშუალო ფირმების ბრუნვის წილი საერთო ბრუნვაში 20%-დან 7%-მდე დაეცა. სამაგიეროდ რამდენიმე მოთამაშე გამსხვილდა. ანალოგიური მდგომარეობაა ავტობიზნესში და სხვა სფეროში. ყურძნის შესყიდვის ფასების გამო მევენახეები ღვინის კომპანიებს კარტელურ შეთანხმებებში ადანაშაულებენ და ა.შ.

კარტელური შეთანხმებების გამო საქართველოში გამოკითხული რესპოდენტების 64%-ის აზრით საქართველოში ბიზნესისათვის კონკურენციული გარემო არ არსებობს; 57 % კი, ხშირად ხვდება კონკურენციის დარღვევის ფაქტებს. რაშიც არა მარტო კანონმდებლობის, არამედ სუბიექტური ფაქტორის როლი დიდია.

კარტელური შეთანხმების კანონმდებლობის დარღვევისათვის (დომინირებული მდგომარეობის ბოროტად გამოყენება, ანტიკონკურენციული შეთანხმებები) გამოიყენება ჯარიმები და სხვადასხვა ღონისძიებები. მაგ. ა.შ.შ.-ი იურიდიული პირები 100 მილიონი დოლარით ჯარიმდებიან, ფიზიკური პირები 1 მილიონი დოლარით. რუსეთში თანამდებობის პირები 17–20 ათასი რუბლით ან თანამდებობის ჩამოცილებით 3 წლამდე, იურიდიული პირები კი 0,0190%-დან 0,15%-მდე საერთო შემოსავლიდან. როგორც ვხედავთ საქართველოში ჯანსაღი კონკურენცია და კონკურენციის პოლიტიკა მოქმედებაში მოისუსტებს. აღნიშნულის დასაძლევად საჭიროა კონკურენციის და სხვა კანონმდებლობის სრულყოფა, მის საფუძველზე რაციონალური კონკურენციის პოლიტიკის დამუშავება და ამ პოლიტიკის რეალიზაციის შესაბამისი ინსტიტუტების შექმნა და სათანადო დამოუკიდებელი უფლებამოსილებით აღჭურვა.

საქართველოში კონკურენციის შეზღუდვისათვის ფირმები ჯარიმდებიან წლიური შემოსავლის 5%-ით განმეორების შემთხვევაში 10%-ით. თუ შევადარებთ აღნიშნულ

მონაცემებს დავინახავთ, რომ როგორც წესი საქართველოში ყოველთვის მაღალი გადასახადებისა და ჯარიმების ნორმებია, რომელთა არასწორი გამოყენება ზრუდავს ეკონომიკურ განვითარებას და გარკვეული აზრით ხელს უწყობს ფარულ კარტელურ გარიგებებს, (ვინაიდან ასეთი კარტელები ან საერთოდ არ იხდებიან გადასახადს ან მცირე ზომით, რაც კონკურენციას გამორიცხავს) რომლის დაძლევა აუცილებელი პირობაა სოციალ-ეკონომიკური აღმავლობისა და საზოგადოების ცხოვრების დონის გაუმჯობესებისათვის.

ლიტერატურა

1. ნორმატიული მასალა;
2. ასოცირების შეთანხმების სრული ტექსტი;
3. ევროკავშირის ფუნქციონირების შესახებ შეთანხმება;
4. კონკურენციის სააგენტოს დებულება, საქართველოს დადგენილება #288, 2014 წლის 14 აპრილი, ქ.თბილისი;
5. კრებული სახელმწიფო ანტიმონოპოლიური სამსახურისთვის, თბ. 1989
6. მონოპოლიური საქმიანობისა და კონკურენციის შესახებ” საქართველოს კანონი, 25.06.1996;
7. ს.ფეტელავა, კონკურენციის კვლევა და ანტიმონოპოლიური რეგულირება საქართველოში, დისერტ. თბ. 2008
8. გ.ჭინჭარაული, ეკონომიკური თეორია, ნაწ.2.თბ.2003
9. გ.ჭინჭარაული, სოციალურ-ეკონომიკური ლექსიკონი, თბ. 2014
10. Циганова А. Г. Конкуренция и антимонопольное регулирования м, 1999
11. მ.კაპანაძე-გ.ჭინჭარაული. კონკურენციის სახელმწიფო პოლოტიკის შესახებ-პირველი საერთაშორისო სამეცნიერო-პრაქტიკული კომფერენცია. თბილისი 17-18 ნოემბ. 2017.

ინტერნეტ-რესურსები:

www.competition.ge;
www.ec.europa.eu;
www.interpressnews.ge.